

V Praze dne 12. 11. 2019

PROBLEMATIKA ZASTUPOVÁNÍ VÍCE VĚŘITELŮ ADVOKÁTEM V INSOLVENČNÍM ŘÍZENÍ – ZÁKLADNÍ PODKLAD PRO JEDNÁNÍ

Cílem insolvenčního řízení je mimo jiné uspořádání majetkových vztahů osob dotčených úpadkem nebo hrozícím úpadkem. Pro insolvenční řízení je přitom typická mnohost subjektů, jejichž zájmy nemusí být shodné. Z pohledu advokáta tak může docházet k řadě potenciálně konfliktních situací. Mezi nejčastější případy může patřit současné zastupování více věřitelů v rámci insolvenčního řízení dlužníka.¹

I. Nastínění problému

V souvislosti se zastupováním více věřitelů v jednom insolvenčním řízení ze strany téhož advokáta vzniká především otázka, zda, případně v jakých případech, může takové zastupování naplnit předpoklady povinného odmítnutí poskytnout právní služby ve smyslu § 19 odst. 1 písm. a) a c) zákona o advokacii.²

Zastupování více věřitelů v jednom insolvenčním řízení může přitom nastat nejen tím, že je advokát osloven ze strany těchto věřitelů bezprostředně před či po zahájení insolvenčního řízení. Advokát může zastupovat dva či více věřitelů v samostatných a nezávislých řízeních již před zahájením insolvenčního řízení proti dlužníkovi, aniž by patrně existoval střet zájmů. Pokud by přitom následné pokračování zastupování takového věřitele v insolvenčním řízení představovalo automaticky naplnění jednoho z předpokladů § 19 odst. 1 písm. a) a c) zákona o advokacii, mohli by to takoví věřitelé jako klienti vnímat negativně.

Riziko rozporných zájmů věřitelů

Mezi věřiteli nicméně mohou existovat rozporné zájmy v ekonomické, jakož i v právní rovině, přičemž intenzita rozporů může být různá.

Pro insolvenční řízení je v obecné rovině příznačný nedostatek majetku k uspokojení všech věřitelů. Uspokojení jednoho věřitele tak v podstatě vždy do větší či menší míry snižuje uspokojení věřitele jiného.

Na druhou stranu však mezi věřiteli navzájem nebude vždy daný rozporný zájem. Jinak řečeno, mezi věřiteli totiž není příznačný kontradiktorní vztah žalobce a žalovaného, nejde-li typicky o např. o poměrně specifický případ popření pohledávky jednoho věřitele jiným věřitelem. Mezi věřiteli však mohou samozřejmě vyvstat dílčí neshody ohledně průběhu insolvenčního řízení (např. průběhu zpeněžování, způsobu řešení úpadku dlužníka, odvolání insolvenčního správce apod.).

---

¹ Teoreticky přichází v potaz řada dalších potenciálně problematických situací, jako je současné zastupování (i) věřitele a dlužníka, (ii) insolvenčního správce a věřitele či (iii) insolvenčního správce a dlužníka, tyto situace však nejsou předmětem tohoto podkladového materiálu.

² Ostatní předpoklady povinnosti odmítnout právní služby ve smyslu § 19 odst. 1 písm. b), d) a e) zákona o advokacii nejsou nijak zvlášť specifické pro zastupování vícero věřitelů v jednom insolvenčním řízení týměž advokátem, protože nejsou předmětem tohoto podkladového materiálu.

Informace od jednoho klienta (věřitele) způsobí neoprávněně zvýhodnit jiného klienta (věřitele)

V rámci zastupování jednoho z věřitelů navíc může advokát získat informaci, která by mohla jiného věřitele neoprávněně zvýhodnit. Do této kategorie může spadat především informace, která by mohla vést k popření pohledávky věřitele jiným (potenciálně zvýhodněným) věřitelem či podání odpůří žaloby (především, je-li jiný věřitel členem věřitelského výboru anebo zástupcem věřitelů z důvodu možnosti dát závazný pokyn insolvenčnímu správci k podání odpůří žaloby).

II. Přínosy

Zastupování vícero věřitelů ze strany téhož advokáta může být vhodné mimo jiné z následujících důvodů:

- pokračování v zastupování převzatém v době před zahájením insolvenčního řízení;
- snížení, resp. sdílení nákladů na straně věřitelů;
- obecné posílení pozice věřitelů v dílčích „koalicích“ vystupujících vůči soudu či správci jednotně;
- nedostatek kvalifikovaných advokátů v případě insolvenčních řízeních s velkým množstvím věřitelů.

III. Relevantní aspekty k zohlednění ze strany advokáta

Z prozatímní diskuse na úrovni odborné sekce vyplynulo, že zastupování vícero věřitelů týmě advokátem v jednom insolvenčním řízení automaticky nenaplnuje předpoklady § 19 zákona o advokacii pro odmítnutí poskytování právních služeb.

Korektivem posuzování obecné přípustnosti zastupování více věřitelů by mohla být zejména:

- **jednotnost ekonomických zájmů věřitelů, které chce advokát takto zastupovat** - zejména v případech, kdy se bude jednat o věřitele z koncernu či o jinak spřízněné věřitele, je možné dokonce i doporučit, aby se zastupování takové skupiny věřitelů ujal jeden advokát;
- **souhlas dotčených věřitelů po uvedení rizik** souvisejících se zastupováním vícero věřitelů (advokát by měl uvést případné konfliktní situace, které by mohly nastat a při kterých by advokát zřejmě musel ukončit zastupování obou věřitelů);³
- **rozsah pokynů klientů** – ačkoli lze procesní plnou moc udělit pouze pro insolvenční řízení jako celek, budou relativně obvyklé situace, kdy by advokát v případě jednoho věřitele disponoval pokynem pouze ke zpracování a podání přihlášky pohledávky⁴; rozsah pokynů může být přitom sám o sobě předurčen typem řízení a postavením klienta jako věřitele – v oddlužení bude typicky u nezajištěného věřitele předpoklad aktivního zapojení menší, než v případě zajištěného věřitele v reorganizaci;
- **postavení klienta jako věřitele** – obecně lze mít za to, že např. v procesu reorganizace budou mít nezajištění věřitelé zařazení do jedné skupiny v podstatě stejné postavení a zájmy (byť to nemusí platit vždy, zejména pokud reorganizační plán nedělí věřitele s výhledy budoucího obchodního vztahu).

---

³ Ačkoli nelze automaticky přejímat přístupy v zahraničních právních řádech, ilustrativním mohou být kritéria popsaná v čl. O (3.7) Solicitors Regulation Authority Code of Conduct 2011 – dostupné na <https://www.sra.org.uk/solicitors/handbook/code/content.page>.

⁴ Zejména nezajištění věřitelé budou často preferovat minimalizaci nákladů spojených s vymáháním pohledávky v rámci insolvenčního řízení, a to vzhledem k průměrnému uspokojení nezajištěných věřitelů ve výši pouhých jednotek procent.